

ТЕМИ ОТ МЕДИИТЕ

19.11.2012 г.

Асоциация на индустриалния капитал в България

investor.bg

✓ Битката за работните места догодина се изостря

<http://www.investor.bg/ikonomika-i-politika/332/a/bitkata-za-rabotnite-mesta-dogodina-se-izostria,143022/>

Безработицата до края на 2012 г. ще расте, очаква се задържане на нивото ѝ догодина, сочат прогнози

След като за последните четири години близо 400 хиляди работни места бяха закрити, през 2013 година се очаква още около 200 хиляди души да изгубят работата си.

Това разкри пред Investor.bg бившият шеф на Националния осигурителен институт (НОИ) Йордан Христосков, който посочи, че според плановете на правителството, заложи в бюджета за следващата година, би трябвало да бъдат разкрити едва 12 хиляди нови работни места. Според експерта това е много тревожен факт, като се има предвид закритите досега 400 хиляди.

Христосков изрази опасения, че към момента все още работят предприятия, които агонизират и работещите в тях около 200 хиляди души, всеки момент могат да бъдат освободени. През последните месеци сериозно социално напрежение имаше в няколко големи предприятия, свързани със съкращения и неизплащане на възнаграждения. След ОЦК-Кърджали подобни проблеми възникнаха във ВМЗ-Сопот и завод Арсенал.

Христосков очерта и мрачна картина за равнището на безработицата догодина. Прогнозите, които управляващите дават за равнището ѝ през 2013 година според него, са обезпокоителни. Реалната безработица в България е значително по-висока от прогнозираната в проектобюджета за 2013 година, смята експертът. Реално нивото ѝ е около 15%, при заложи равнище от 10,3 на сто в проекта за бюджет за 2013 година.

Заложената прогноза е в противоречие и с очакванията на министъра на труда Тотю Младенов, който преди дни заяви, че очаква повишаване на безработицата до края на годината и задържането ѝ през следващата. По последни данни на агенцията по заетостта към края на октомври безработицата в страната е 11%, а прогнозата на министър Младенов е до края на 2013 година равнището ѝ да достигне 11,5 на сто.

Веднага министърът успокои, че през следващата година няма да има ръст на безработицата в страната и че през 2013-а година основна цел на социалното министерство е да задържи безработицата на ниво от 11-12%.

Бизнесът обаче е песимистично настроен за заложеното равнище на безработицата през 2013 г. От две големи бизнес организации – Българската стопанска камара и Асоциацията на индустриалния капитал изразиха сериозни съмнения, че планираното ниво на безработица от 10,3% догодина ще се постигне.

Изпълнителният председател на камарата Божидар Данев смята, че управляващите имат твърде оптимистично очакване за безработицата при предвиден ръст на БВП от 1,8% за 2013 година. Данев смята, че за да се състои този ръст на заетостта, БВП през 2013 г. трябва да е поне 3,5%, а такъв не се очертава.

Прогнозата на председателя на Асоциация на индустриалния капитал в България Васил Велев е, че безработицата ще продължи да се увеличава и догодина, макар и с по-бавни темпове, като нивото ѝ ще се задържи над 12%.

За възможността още хора да изгубят работните си места споделят и от агенцията по заетостта, чиито прогнози за заетостта догодина са изключително тревожни. Преди дни изпълнителният директор на агенцията Камелия Лозанова посочи, че очакванията на държавната агенция за следващата година са за намаляване на броя на заетите и задържане ръста на безработните, включително при младежите. По отношение на заетостта се предвижда и запазване и на диференциацията по региони.

Наред с това се очаква увеличение на неактивните лица на пазара на труда - тези, които не търсят работа и не се регистрират в бюрата по труда, както и нарастване на обезкуражените, които са продължително безработни повече от две години. Лозанова посочи още, че се очаква към тях през следващата година да се вляят и много съкратени през 2011 и 2012 година. Това ще бъдат хората, чиито периоди на получаване на обезщетения за безработица изтичат.

И бизнесът, и управляващите са наясно, че страхът от безработицата, който беляза миналата година, се изостри през настоящата, а за следващата 2013 година се очертава нова негативна тенденция - почти нулевите очаквания за разкриване на нови работни места, които да компенсират растящия брой на закритите.

Важни обществено-икономически и политически теми

[Вестник 24 часа](#)

✓ Високите заплати растат, ниските не помръдват

<http://www.24chasa.bg/Article.asp?ArticleId=1639486>

Въпреки кризата компаниите трудно намират добри специалисти и ще продължат да стимулират качествените си кадри

Средната работна заплата от януари до септември у нас се е увеличила с 48 лв. - от 720 на 768 лв., но това е за сметка на динамично покачване на високите заплати. Ниските продължават да не помръдват или се вдигат минимално. С близо 400 лв. е увеличението в добивната промишленост - от 1077 през януари на 1463 през септември, сочат данните на Българската стопанска камара. Макар и с по-малка стъпка продължава повишението на възнагражденията на програмистите.

Средната заплата точно в информационните технологии е най-висока - 2324, което е с над 200 лв. повече в сравнение с началото на годината и близо 400 лв. повече в сравнение с третото тримесечие на миналата година. За същия период възнагражденията в производството на кокс и рафинирани нефтопродукти са се вдигнали средно от 2082 на 2160 лв. Производството на ел- и топлоенергия в последните месеци бележи лек спад по отношение на възнагражденията, но той е пренебрежим и в крайна сметка през третото тримесечие на годината става 1523 лв. срещу 1429 лв. през същото време на м.г.

Финансисти и застрахователи в последните месеци са с лек спад, но в сравнение с миналата година средното им възнаграждение е дръпнало напред с близо 100 лв.

От 978 на 1107 лв. е скочило за година средното възнаграждение за издатели, филмопроизводители, радио- и телевизия.

На дъното остават административните дейности, при които повишението от началото на годината е едва 9 лв. - от 485 на 494 лв. В хотелиерството има лека динамика, но свързана с активизирането през летния сезон, коментира Григор Димитров, главен директор "Осигурителни отношения" в Българската стопанска камара.

Средното възнаграждение на един учител продължава да е 704 лв., което е над 3 пъти по-малко от заплатата на начинаещ програмист и 2 пъти по-ниско от това на застраховател, показва статистиката. В здравеопазването положението също е критично - заплащането е средно 740 лв. на месец. Повишението в културата и спорта е с около 25 лв. от началото на годината - от 623 на 650 лв. Търговията остава също сред най-зле нъзмездените финансово браншове - с повишението от 40 лв. за деветте месеца там средното възнаграждение е 684 лв.

В селското стопанство се наблюдава повишение от 510 през януари на 730 лв. през септември. Това обаче не е повод за радост, защото е резултат от съкращенията и от увеличените субсидии, обясни Виолета Иванова от Института за социални и синдикални изследвания към КНСБ. Дори след повишението средното възнаграждение в сектора продължава да е доста под средното за страната - 85% от него.

По-ниска от средното за страната е и заплатата в хранително-вкусовата, текстилната промишленост, производството на дървен материал, строителството, търговията, хотелиерството, ресторантьорството, административните дейности, медико-социалните грижи.

С възнаграждение до 600 лв. у нас сега са 312 992 души.

1 635 950 българи са в групата между 600 и 1000 лв., а над 1000 - 232 892. Единици са хората в държавата, които получават между 12 000 и 15 000 лв. месечно. Става дума обаче за мениджъри, които носят отговорност за финансовите резултати на фирмата и са ангажирани с цялостната дейност.

Обикновено те са и хората, които ползват служебен автомобил и редица други екстри, коментират специалистите по човешки ресурси.

Средната заплата в общественния сектор продължава да изпреварва все по-убедително тази в частния, отбелязва Григор Димитров. Докато в началото на годината разликата между тях е била 20 лв., сега е 67 лв. От януари досега месечното възнаграждение в частните фирми е скочило едва с 35 лв., докато за държавна служба - с 82. Все повече фирми в кризата се въздържат от увеличения на заплатите заради икономическата неяснота, а и заради системните удари, които търпят с вдигане на тока, данъци, такси, обясни Димитров. Част от тях минават и в сивата икономика.

Въпреки това на годишна база увеличението в частния сектор е по-голямо, категорични са специалистите. Според КНСБ за периода септември 2012 спрямо септември 2011 г. възнагражденията са се вдигнали средно с 4,6%, като ръстът в общественния сектор е 1,1, а в частния 6,1.

Става дума за реално увеличение след отчитане на инфлацията, уточни Виолета Иванова. Номиналното било средно 8,8% (5,1 в общественния и 10,4 в частния сектор).

Продължава да се задълбочава разликата между големите и малките градове както по отношение на заетостта, така и в размера на заплатите, показва анализът на бизнеса. (Виж в таблицата на 2-а стр. къде колко работят и какви пари вземат.)

Всеки втори от работещите в държавата живее в София, Пловдив или във Варна. 3/4 от наетите са концентрирани в 10-те най-големи града, докато тенденцията в райони като Видин, Монтана, Силистра, Ямбол, Смолян, Разград е към трайно обезлюдяване. Разликата в заплатите е най-голяма между София и Видин - с над 500 лв. средно. В повечето от градовете на страната средното възнаграждение е под 600 лв. Престижното второ място за Стара Загора, която е с 808 лв., е заради тецовете, а не заради наличието на особен бизнес климат, коментират специалистите. Във Враца пък високото средно възнаграждение се дължи на факта, че изчисленията включват и Козлодуй, където плащат високо.

ЛИЛЯНА ФИЛИПОВА

Услуги, IT сектор и фармация най-много вдигат възнагражденията

Най-бързо у нас растат заплатите в услугите, IT сектора и фармацията, сочи проучване на AIMS Human Capital Bulgaria за периода 2011-2012 г. То включва близо 200 фирми в 5 сектора (виж графиките горе), сред които мултинационални компании и най-добрите български работодатели, които са изцяло на светло - предлагат изрядни трудови договори и имат политика за развитие на персонала си. Най-голямо е увеличението в сферата на услугите - 9%, тъй като се включват и енергийните компании, както и фирми, свързани с изнесени услуги, които са по-малко зависими от влошената

икономическа среда у нас, обясни Мария Шишкова, управляващ съдружник на AIMS. Следват информационните технологии и фармацевцията, където ръстът е над 7%. В производството повишението е най-малко - 4,5%, заради най-голямата зависимост от вътрешния пазар.

Увеличението е правопрпорционално на позицията в служебната йерархия - при мениджърите е средно 7,5%, докато производственият и помощният персонал са получили 5,3%.

През 2013 г. възнагражденията ще се увеличат с около 4%, прогнозира Шишкова. Работодателите ще продължават да бъдат предпазливи и да правят по-консервативни бюджети. Същевременно според нея добрите компании ще инвестират със същото внимание и хъс в ключовите си служители, независимо дали са на мениджърски позиции, или не. Обяснението е, че въпреки кризата компаниите трудно намират подходящи професионалисти и затова ще продължат да стимулират тези, които подобряват фирмените резултати. Това обаче ще става все по-често под формата на бонуси, които ще зависят от индивидуалното представяне и справяне със задачите, от реалния принос за развитието на фирмата. Ножицата между възнагражденията в София и другите градове на страната ще продължи да се отваря и догодина, прогнозира специалистът. Причината е, че 60% от чуждите инвестиции у нас са в столицата, тъй като в провинцията по-трудно намират нужните им специалисти. Любопитно е, че все по-голяма ще става и разликата в заплащането между високите и ниските етажи в една компания. Тенденцията е възнагражденията на ръководителите да растат по-динамично въпреки кризата с идеята, че от тяхната работа зависи резултатът на целия екип.

"Българите, които се връщат от чужбина, ще получават по-високи възнаграждения - твърди Шишкова. - Презумпцията е, че човек, който е учил, борил се е и е успял да се наложи в една по-зряла икономическа среда, знае стойността на това да вложиш максимума от себе си и качеството на труда му е по-високо."

[Вестник Стандарт](#)

✓ Догодина Брюксел ще дава хляб на 100 000

<http://paper.standartnews.com/bg/article.php?d=2012-11-19&article=431790>

Натискаме бизнеса да плати забавените заплати до Коледа

През 2013-а ще тушираме безработицата с 379 млн. от Европа, казва Тотю Младенов

От лятото насам безработицата расте и през октомври чукна 11%. В същото време и в кризата бизнесът се оплаква от дефицит на кадри. Могат ли европарите за заетост и обучение да изкарат пазара на труда от този "параграф 22"? Колко българи вземат "заплата" от Брюксел? Колко средства ще похарчи държавата догодина за заетост и социални дейности? И има ли българи, които ще посрещнат Коледа и Нова година на празна трапеза - заради забавени заплати? "Стандарт" попита социалния министър Тотю Младенов.

- Г-н Младенов, от лятото насам безработицата расте. За октомври е 11%, притеснен ли сте?

- В края на октомври според броя на регистрираните в бюрата по труда нивото на безработица е 11%. Средно за деветмесечието на годината също е 11%. Според Националния статистически институт (НСИ) пък за деветмесечието е 11,5%. Виждате, че вече се скъсява много разликата между това, което отчита Агенцията по заетостта, и НСИ. Бюрата по труда отвориха 600 изнесени работни места в страната и стигат до малките селища и така много обезкуражени и икономически неактивни лица се регистрират като безработни. И да се включат в различни мерки и програми за обучение и заетост. Неслучайно в момента 70 000 души в цялата страна работят, благодарение на тях.

- Да, но безработицата е по-голяма в сравнение с 2011 г. - въпреки активирането на толкова европейски схеми?

- За съжаление кризата все още силно се чувства, особено в малките и средните предприятия. Месечно все още потокът от хора, които биват освобождавани, е много голям и се опитваме да компенсираме с тези програми.

- Ако не беше европрограмата "Развитие на човешките ресурси" (ОП РЧР), колко щеше да е безработицата днес?

- С около 2-3% по-висока, а може и повече. Защото тези 70 000 души са само заетите, не говорим за хилядите безработни, преминали допълнителна квалификация или преквалификация и запазили работата си или намерили нова. Т.е. ако не е финансирането по ОП РЧР, както и от Националния план за насърчаване на заетостта с пари от бюджета, безработицата щеше да е много по-висока.

- И догодина ли ще се залага основно на това?

- Догодина не очакваме сътресения на пазара на труда. Безработицата ще е средно между 11 и 12%, както през 2012. В Националния план по заетостта са предвидени 73 млн. лв. Към тях, като прибавим 379 млн. лв. от ОП РЧР, стават общо 452 млн. лв. за заетост и обучение. И аз се надявам, че ако сега работят 70 000, благодарение на тези мерки догодина ще са над 100 000. Над 5600 млади хора стажуват вече във фирмите, като плащаме заплатите и осигуровките им. Отделно 70 млн. лв. получава бизнесът за подобряване на условията на труд. Всички тези мерки са глътка въздух за малките и средните фирми и вместо да съкращават, може да назначават по 2-3 работници.

- Малкият и средният бизнес започна ли активно да кандидатства за евросубсидии за заетост?

- Да, вече навсякъде виждам пълни зали при посещенията ни из страната. Заявките ваят и дори мисля как да укрепим капацитета на Агенцията по заетостта, защото там вече изнемогват с толкова много проекти и програми. Изключително съм щастлив от интереса към ваучерната схема за обучение "Аз мога повече". За първи път в България хората се редят на опашка за знания! Вече разбират, че квалификацията е изключително важна във все по-бързо променящия се пазар на труда. Мина времето, когато човек започва работа на едно място и се пенсионира там. Динамиката е изключително голяма, навлизането на информационните технологии е изключително бързо в нашия живот. И човек, за да бъде пригоден, трябва непрекъснато да се квалифицира. Да не забравяме обаче и другите оперативни програми, които също създават условия за наемане на нова работна ръка. Особено "Конкурентоспособност", която набира скорост. Все по-

често подобряването на технологичното оборудване в предприятията с пари по нея се съчетава с финансиране по "Развитие на човешките ресурси" за обучение на работниците, които трябва да обслужват това оборудване.

- Задълбочава ли се проблемът със забавянето на заплати?

- Мисля, че се овладя. На много места все още има проблеми с неплатени заплати, но се скъси периодът на забавяне - 1-2, максимум до 3 месеца, и то - не на цялата заплата, а на част от нея. За последните 3 г. и 4 месеца след намесата на Инспекцията по труда са изплатени над 210 млн. лв. забавени заплати. Тази година са за 56 млн. лв. С 30% са намалели случаите на работа без трудови договори. А благодарение на съвместните проверки на Инспекцията по труда и Националната агенция по приходите (НАП) от миналата година досега над 40 000 работещи са преминали от 4- на 8- часов работен ден. За тях се е установило по безспорен начин, че работят повече от 4 ч. Дал съм разпореждания на Инспекцията по труда следващите 2 месеца да акцентират при проверките си на забавените плащания в цялата страна и да се предприемат всички законови действия за въздействие върху работодателите да се разплатят.

- Преди година предложихте различни законови промени, които да гарантират защитата на работниците в случаи на фалит, забавени заплати и осигуровки. Защо още не са факт?

- Обсъждат се все още в комисии, тези дни говорих с министъра на правосъдието. Всички промени се оказва, че не може да станат толкова бързо. Но ме увериха, че се работи и ще има предвижване напред.

- По отношение на социалната политика догодина къде ще бъде акцентът?

- Пенсии. Вдигаме ги средно с 9,3% от 1 април, като за целта ще има 600 млн. лв. повече. Минималната работна заплата, знаете, става 310 лв. от 1 януари 2013 г. С 10% се увеличава издръжката на социалните домове и заплатите на работещите в тях. Това са 16 млн. лв. върху досегашните 160 млн. лв. годишно. Между първо и второ четене на бюджета остана да се търси възможност да увеличим с още 5% издръжката и заплатите в социалните домове - още 7-8 млн. лв. допълнително. Ще искам и малко повече пари по Националния план за заетостта, за да обхванем повече хора с увреждания и млади. Става дума за около 10 млн. лв.

- Няма ли обаче да се появи проблем за бизнеса - толкова много субсидии за младите и в същото време невъзможност да се освобождават възрастни работници?

- На пазара на труда има място както за млади, така и за възрастни работници. Неслучайно комбинираме стажантските програми с опитни наставници, които получават допълнително заплащане за това. Преди 10 г. на всеки 100 излизащи в пенсия влизаха 120 млади работници. Сега на всеки 100 излизащи в пенсия, влизат 68 млади работници. Виждате колко тежка е демографската картина. Населението застарява и затова направихме пенсионната реформа в тази посока - да мотивираме възрастните да оставят колкото може по-дълго на работа. В същото време подпомагаме младите да работят. Например в националната стратегия за заетост на младите поехме ангажимент Агенцията по заетостта (АЗ) и Министерството на образованието (МОМН) да си обменят информация за ранно отпадналите от училище деца и за тези, които завършват средно или висше образование, с цел до 4 месеца да им бъде намерена работа или обучение. Резултатите вече започват да се появяват - през второто тримесечие на тази година с 3% намалела младежката безработица, в сравнение с първото тримесечие. А за 10-те месеца на годината близо 30 000 млади хора са намерили работа с посредничеството на бюрата по труда. Непрекъснато се правят борси за младежи. Въпреки кризата бизнесът изпитва недостиг на работна ръка. Не трябва да пилеем малкия човешки ресурс, който имаме.

- От 2013-а част от инвалидните пенсии трябваше да бъдат извадени от НОИ и да преминат към социалното подпомагане. Защо няма да се случи?

- Защото се оказва много скъпо. Би струвало на държавата над 35 млн. лв., които няма откъде да вземем. Затова остават на този етап към НОИ. Но затегнахме режима при отпускането им. Експертите на НОИ излязоха от лекарските комисии и вече имат право да обжалват решенията на ТЕЛК и НЕЛК. От януари до края на септември т.г. са проверили 117 674 решения и са обжалвали 3000 от тях. До момента вече има резултат за 738 обжалвани решения, като при 14% е отказана инвалидна пенсия, а в 27% от случаите е намалал броят на лицата с инвалидност от 71 до 90%. Работната група по темата препоръча системата на ТЕЛК и НЕЛК да бъде окрупнена под една шапка към Министерството на здравеопазването (МЗ) и там да се подобри методологията за експертизата.

- Как ще коментирате призивите от КТ "Подкрепа" за премахване на втория стълб на пенсионния модел - задължителните универсални фондове?

- Това беше емоционално изказване. Тристълбовата система е добра. Дали вторият стълб работи или не, много е рано да се каже. Чак след 10 г. те ще започнат да плащат пенсии за родените след 31 декември 1959 г. Това са "дълги пари" и ако в дадена година доходността е била твърде ниска, не означава, че през следващите няма да е по-висока. Но за професионалните фондове, в които се правят вноските за категорияните работници и ще започнат да плащат пенсии от 1 януари 2015 г., трябва да се направи задълбочен анализ и да има дебат.

- Ясно ли е вече дали ще има коледни добавки за пенсионерите и за кои?

- Надявам се да има. Просто от Министерството на финансите помолиха да се изчака края на ноември, за да се види каква сума може да се задели и как да бъде разпределена.

Мила Кисьова

[Вестник Труд](#)

✓ **Половината пенсионери с бонус за Коледа**

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1638396>

Повече от половината пенсионери най-вероятно ще получат добавка към пенсията си за Коледа. Това обяви вчера пред Дарик радио министърът на труда и социалната политика Тотю Младенов.

В момента не е ясен нито размерът на добавките, нито кои точно пенсионери ще получат парите. По всяка вероятност обаче ще се подпомогнат хората с най-ниски пенсии. Сигурно е, че възможност за цяла 13-а пенсия няма да има. Допълнителните средства за коледните добавки няма да са за сметка на държавното обществено осигуряване, а ще дойдат от икономии в държавния бюджет. Едва към края на ноември управляващите ще могат да кажат каква сума ще може да заделат за празничните бонуси. Засега приходите в бюджета вървят добре и ако това продължава, според разговорите между социалното и финансовото министерство, би трябвало да се отделят необходимите средства за добавки към пенсиите.

Наскоро финансовият министър Симеон Дянков също потвърди, че при излишък в хазната през ноември ще има пари за коледни добавки.

Над 900 млн. лв. годишно отиват за обезщетения за майчинство и детски надбавки, каза още Младенов. Отделно хазната плаща десетки милиони за различни социални услуги за деца. За последните три години например са открити 150 услуги за над 8500 деца, съобщи министърът. Така той отговори на исканията на майките от догодина обезщетението за гледане на дете да се вдигне от 240 лв. на 310 лв. Със 7% за две години е намалал сивият сектор на пазара на труда, а наемането на работа без договор е спаднало с 30% за година благодарение на засиления контрол на Главната инспекция по труда и данъчните, каза още Младенов.

[Вестник Сега](#)

✓ В края на 2012 г. работещите за пръв път ще губят отпуск

<http://www.segabg.com/article.php?id=624403>

Две години след въвеждане на давността счетоводители все още се чудят как да отчитат почивните дни

Дина ХРИСТОВА

В края на 2012 г. за първи път, след като ГЕРБ възстанови отменената през 1992 г. давност за отпуските, българите ще загубят неизползвани дни. На 31 декември т.г. изтича двугодишното право за ползване на почивките от 2010 г., когато бяха гласувани промените.

Две години след новите текстове, които уж трябваше да вкарат ред в платената почивка обаче, счетоводители и специалисти по човешки ресурси още се объркват от неясните разпоредби. Те се чудят как да отчитат дните, които не са прехвърлени за следващата година, но пък са дължими до изтичане на давността. В счетоводния форум одит.инфо има дори обсъждане на казуса може ли изобщо според Кодекса на труда непрехвърлените официално до 10 дни отпуска да се ползват в следващите две години или само се изплащат при напускане или съкращаване.

Такъв беше първоначалният вариант на текста, но след като в края на 2010 г. "Сега" предупреди, че това ще доведе до противоконституционна възможност да се губят дни, от март 2011 г. с нови промени беше регламентирано, че почивките могат и да се ползват, не само да се плащат, макар и по доста неясен начин. В текста, който въвежда давността, беше записано, че дните се губят, ако не са ползвани "независимо от причините за това". Експертите на социалното министерство смятат, че изразът "независимо от причините" урежда и случаи, неуредени изрично в закона, т.е. дава право и на ползване.

Тогава обаче социалният министър Тотю Младенов обясняваше, че във въведения задължителен график за ползване на дните през съответната година приоритетно трябва да се вкарва отпускът за нея и да се ползва първо той, а прехвърлените от предходни години и непогасени по давност дни - ако остане време.

В края на първата година - 2012, в която ще горят дни, от социалното министерство официално обявиха пред "Сега", че "без да е задължително, е желателно работниците и служителите да ползват "натрупания" отпуск от предишни календарни години, считано от най-отдалечената назад, за да не бъде изгубено правото на ползването им поради изтичане на двугодишната давност. Естествено с разрешението на работодателя".

От социалното министерство обаче отказват да въведат единен ред за водене на отпуските, в който да се отчитат и неползваните и непогасени по давност дни. Така всяка фирма решава сама как да води и дали изобщо да отчита дните от различните режими - до края на 2009 г., за които Конституционният съд реши, че нямат давност, дължимите за ползване дни в една календарна година и дните от предходни години, които не са изтекли по давност и не са прехвърлени.

ПРАКТИКА

Практиката на инспекцията по труда показва, че реално дните извън вкараните в графика за съответната година не се водят на отчет и за установяването им се разчита основно на молбите с разрешен отпуск, в които се вписва колко неползвани дни има служителят. По принцип обаче няма нито едно оплакване за неразрешен отпуск. Хората се жалват в инспекцията едва при съкращение или напускане, когато работодателят откаже да им изплати дните. Тогава се налага да се смятат всички разрешени дни в молбите за отпуск, които са в досието на работника, за да се види има ли той и колко неизползвани.

[Вестник Капитал Daily](#)

✓ Агенцията по заетостта: Безработицата през октомври нарасна до 11%

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/11/18/1949790_agenciata_po_zаетostta_bezraboticata_prez_okto_mvri/

Това е първото регистрирано от институцията увеличение от февруари насам

Безработицата през октомври се е увеличила с 0.4 процентни пункта спрямо предходния месец и достига 11%, показват данните на Агенцията по заетостта (АЗ). За пръв път от февруари тази година от АЗ отчетат месечен ръст на безработицата. През втория месец на 2012 г. тя беше 11.5%, а през септември вече беше на най-ниското ниво за годината - 10.6%.

В същото време обаче данните на Евростат показваха непрекъснат ръст на безработицата още от началото на годината, като само през август тя спадна леко до 12.4%.

Сезонен ефект

Броят на регистрираните в бюрата по труда безработни е нараснал с 12.5 хил. души през октомври спрямо септември и така те стават почти 362 хил. души, показват данните на АЗ. Сред обясненията за увеличението е края на летния сезон, отчетат от агенцията. Най-голям е ръстът на освободени работници именно в хотелиерството и ресторантьорството, където през летните месеци традиционно се откриват временни такива - малко над 1.5 хил. души повече. Много служители са останали без работа и в търговията, транспорта и селското стопанство. Над хиляда души повече са били освободени и в сектор държавно управление. Според АЗ това се дължи предимно на факта, че те са приключили участието си в схема "Развитие" на Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси".

Все пак обаче безработицата се увеличава значително не само със смяната на сезона, но и на годишна база. Спрямо октомври 2011 г. ръстът е с 1.4 пункта, което означава около 48 хил. повече безработни спрямо година по-рано. През октомври на работа са постъпили малко над 18 хил. безработни, което пък е с почти 3 хил. по-малко в сравнение със същия месец на 2011 г. Пазарът на труда продължава да стагнира и според данните на Националния статистически институт (НСИ). Последните цифри към трето тримесечие на 2012 г. показват, че на годишна база безработицата се е увеличила с 1.3 процентни пункта и за периода юли - септември е достигнала 11.5%.

Кой как изчислява

Разликата между националната статистика и данните на АЗ идва от различните им методики – НСИ, откъдето се подават данни и за Евростат, измерва нивото чрез анкети, а агенцията – според броя регистрирани в бюрата по труда. Така отчетените нива на безработица се разминават с до 2 процентни пункта. Освен това те се движат разнопосочно. Едно от възможните обяснения за това е, че данните на Евростат са сезонно изгладени, което позволява по-голяма сравнимост по месеци.

✓ Започва трудна седмица за ЕС

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/11/18/1949850_zapochva_trudna_sedmica_za_es/

27-те ще търсят съгласие по общ бюджет за 2014 - 2020 г., парите за България вероятно ще са почти същите
Европейският съюз започва тежка седмица. В понеделник стартират предварителните срещи между 27-те страни членки за координиране на позициите преди срещата на върха на 22 - 23 ноември, на която ще трябва да бъде постигнато споразумение за бъдещата бюджетна рамка 2014 - 2020 г. България влиза с тежка задача в тези преговори. Страната ни като част от групата на изоставащите и по-бедни държави ще трябва да се бори да не бъдат намалени драстично средствата за кохезионна политика - т.е. еврофондовете, които ще получим през следващите седем години, да бъдат поне с малко повече от сегашното.

Съгласно последното предложение, което бе представено преди дни от президента на ЕС Херман ван Ромпой, средствата за кохезия се намаляват с почти 55 млрд. евро от началното предложение на комисията. Ромпой предлага общите средства да са 973 млрд. евро - което е с 20 млрд. по-малко от настоящия период. Първо комисията предложи увеличение с 55 млрд. евро над сегашния бюджет, но страни като Германия и Великобритания отказаха да приемат подобен вариант. Долната граница, при която вероятно ще се концентрират преговорите, ще е с около 40-45 млрд. евро под периода 2007 - 2013 г.

Неофициално българските представители от всички ведомства, занимаващи се с преговорния процес, твърдят, че се надяват на съвсем малко увеличение спрямо настоящия период - до 3% от българското БВП (или около 17 млрд. лв. без национално съфинансиране и без земеделски фондове). Не е ясно дали дори то ще успее да бъде договорено. София досега е изразила на два пъти несъгласие с тавана от 2.4% от БВП, искайки увеличаване за най-бедните. Тъй като такова вдигане се обсъжда за закъсалите страни, които през последните три години са имали ръст от под 1%, България подчертава, че това не е справедливо. Според сегашния таван България ще получи 140 евро на глава от населението, което е два пъти и половина по-малко от парите за Словакия например.

Игра на нерви

Ние не сме единственият недоволен. Полският премиер Доналд Туск обикаля между Берлин и Париж, за да договори парите за кохезия да не бъдат съкращавани драматично, а румънският Виктор Понта заплаши, че може да наложи вето. Тази заплаха обаче не звучи толкова сериозно, колкото обещанието на Лондон, че ще има вето, ако общият бюджет не бъде орязан по подобие на националните бюджети. Британският премиер Дейвид Камерън има тежка задача, тъй като собствената му партия гласува в парламента съгласие да се иска сериозно намаляване на европейския бюджет. Въпреки че предложението на Ван Ромпой се стреми да спаси преговорите от британско вето, то не се хареса на Франция, която не иска орязване на земеделските субсидии.

"Европейският бюджет е странно животно, различно от националните бюджети. Той е 40-50 пъти по-малък, но в същото време очакванията са много големи - всички искат този бюджет да реши много проблеми – безработица, научни изследвания, инфраструктура и т.н.", каза евродепутатът Ивайло Калфин (който е член на бюджетната комисия в ЕП) на публична лекция, организирана от фондация "Капитал" с подкрепата на Европейския парламент чрез Групата на либералите и демократите.

Перспективите да се намери решение още тази седмица изглеждат слаби въпреки желанието на всички (премиерът Бойко Борисов например е освободил уикенда си, за да остане до края на седмицата в Брюксел, ако преговорите се проточат). Основният страх, разбира се, е от това ЕС отново да изглежда слаб и нерешителен, което ще накара финансовите пазари отново да се съмняват в стабилността на еврото. "Позициите са ясни и към момента не виждам потенциал да претърпят кой знае каква еволюция, така че отлагането няма да реши нищо", казва един български представител, запознат с процеса. Ако обаче не се постигне споразумение, ще има нова среща вероятно догодина, а ако ЕС не се разбере и тогава, през 2013 г. съюзът ще продължи с едногодишен бюджет, индексирани с инфлацията за 2012 г.

[Вестник Капитал](#)

✓ Почти невидимо

http://www.capital.bg/politika_i_ikonomika/bulgaria/2012/11/16/1948418_pochti_nevidimo/

Икономиката на България продължава да расте, но с твърде бавни темпове

Вече няколко години икономическите прогнози на различни институции следват ясна зависимост. Всяка година започва с очаквания, че икономиката ще започне да излиза по-осезаемо от кризата през втората ѝ половина. С приближаването на края на периода обаче се оказва, че са се появили непредвидени обстоятелства и прогнозите за възстановяване се отлагат за следващото второ полугодие.

Картината сега не е по-различна – ръстът на българската икономика за третото тримесечие е 0.1% спрямо предходното и 0.5% спрямо година по-рано. И въпреки, че данните поставят страната ни в доста по-добра позиция в сравнение с много от останалите европейски държави, растежът е толкова минимален, че дори дребна грешка в използвания при изчисляването му дефлатор може да го запрати на минус. А дори да го има, е крайно недостатъчен, за да произведе някакъв чувствителен ефект върху заетостта, доходите, потреблението или който и да било показател, даващ основание за оптимизъм. Още повече че резултатът е и под очакванията на повечето анализатори. Заради добрия туристически сезон и силната реколта това лято те прогнозираха по-силно трето тримесечие. Въпреки това през летните месеци икономиката е започнала да забавя развитието си.

Според много икономисти, ако няма никакви извънредни сътресения, картината няма да се промени съществено и през следващата година влаченето по дъното (с растеж в най-светлите надежди, достигащ 2%) ще продължи. Облаците над хоризонта се съгъстват допълнително – еврозоната вече е в официална рецесия, драмата в Гърция продължава, а икономиките на Китай и Турция (един от основните ни търговски партньори напоследък) се забавят. Накратко – особени стимули предприемачите да създават нови работни места или пък да растат доходите, засега няма.

Външните заплахи

През последните две години единственият сектор, който дърпаше икономиката напред, беше износът. Приносът му към БВП през третото тримесечие продължава да е положителен, но в много по-малка степен от преди. Данните за външната търговия през септември показват, че експортът продължава да се развива несигурно, макар да се увеличава на годишна база. През август и септември например се свива продукцията за ЕС, а тя е основният външен пазар на България (с близо 60% дял). Причината – все повече западни икономики са обхванати от повторна рецесия. А ръстът на основния ни контрагент – Германия, се забавя.

Спадът обаче досега се компенсираше от пазарите извън ЕС, където експортът растеше пет последователни месеца.

Досега. Според повечето анализатори в бъдеще износът ще страда и от забавения растеж в алтернативните азиатски пазари като Турция и Китай. Редица проблеми, основно кризата в Европа и САЩ, навредиха на търсенето на китайски стоки и това увеличи притесненията, че ръстът в азиатската икономика може да се забави още през идните месеци и нивото да падне под 7%, което пък да доведе до по-дълга икономическа нестабилност във и извън страната. Подобен е проблемът и на южната ни съседка – след време на силен ръст и притеснения за прегряване сега очакванията са турската икономика да се охлади. А една от причините е стагниращият европейски пазар, който е основен търговски партньор на Турция.

Всъщност почти няма голяма световна икономика, която да си няма собствени проблеми, в добавка към вносните. Китай е изправен пред централно планиран кредитен и имотен балон, който може да направи американския и испанския да бледнеят. Япония страда от задлъжнялост, която в процентно отношение бие всякакви европейски коефициенти. Тя се финансира от вътрешни спестявания, но демографията започва все повече да се обръща и депозитите на по-малкото работещи да не достигат, а повечето пенсионери да си харчат спестяванията. И, разбира се, САЩ са изправени пред фискалната дилема как да се справят с растящия си дълг още от началото на 2013 г., когато изтичат данъчните облекчения на Буш. Така, ако разединените Конгрес и Сенат не стигнат до някакво качествено решение, или растежът ще бъде задушен, или дългът ще продължи да галопира, като и двете заплашват САЩ да платят с падащ рейтинг. Всичко това няма как да не засегне и България. Според финансовия министър Симеон Дянков негативен външен фактор е и продължаващата агония в Гърция, която в един момент може да се пренесе под формата на нестабилна политическа среда.

Има ли нов двигател

Хубавата новина е, че вътрешното потребление продължава да расте второ поредно тримесечие и на годишна, и на тримесечна база. Въпреки това анализаторите са разделени дали то ще е следващият канал, през който ще протича процесът на възстановяване.

Според Кристофор Павлов, главен икономист на Уникредит Булбанк към факторите, подпомагали досега потреблението, ще се добавят по-високите пенсии и увеличената минимална работна заплата от догодина. Затова очакванията му са

през 2013 г. крайното потребление да се увеличи с 3.1% и да допринесе към икономическия растеж с 2.4 процентни пункта.

"Не споделям визията, че потреблението догодина ще се засили, защото една голяма част от икономиката ни е свързана с външното търсене, а прогнозите за развитието на световната икономика не са оптимистични", твърди Десислава Николова от Института за пазарна икономика. Според нея може да има някакъв еднократен ефект от увеличението на пенсиите, но едва ли може да се очаква ръст на доходите на работоспособното население. "Когато икономическата ситуация е трудна, хората отлагат покупките на стоки с дълготрайна употреба", допълва тя.

Има и още един фактор – пазарът на труда. Хората са по-склонни да харчат, когато се чувстват сигурни за работните си места, а правителствените прогнози са през следващата година безработицата да остане висока – над 12%.

Последните данни на статистиката показват, че спадът на заетостта постепенно започва да намалява. Въпреки това възстановяването на пазара на труда обикновено следва тенденциите в икономиката. Според Георги Ангелов от институт "Отворено общество" е възможно до две-три тримесечия да има ръст на работните места и по-малък риск от загуба на работа. Икономистът очаква това да се случи към средата на следващата година. Важно е обаче да се адресира и проблемът с квалификацията на работниците. Икономистът посочва, че несъответствието между отраслите, които търсят кадри, и специалистите, които се обучават в университетите, по-скоро ще изиграе забавяща роля при възстановяването на пазара на труда.

"Явно трудовият пазар се подготвя или вече е в режим на слаби очаквания за растеж на икономиката. Това означава активно търсене на заетост, която не е задължително с договор и осигуровки. Преди кризата работодателите активно предлагат заетост с осигуровки и други "бели" придобивки, защото се съревноваваха за намаляващ обем работна сила. Сега ситуацията е различна", твърди banker.

Изпълнителният директор на "Алианц България холдинг" Димитър Желев обаче посочва, че за финансовия и осигурителния сектор проблем остава високата безработица. По прогнози на "Алианц" през 2013 г. тя ще достигне 14%. Ефектът ще е спад на осигурените лица в универсалните пенсионни фондове, както и лек ръст на лошите кредити заради загубата на доходи.

Според Кристофор Павлов обаче през следващата година банките ще се концентрират върху редуциране на лихвените проценти по депозити, което неминуемо ще се отрази и върху лихвите по кредити. "Това е важно, тъй като по този начин домакинствата ще получат по-улеснен достъп до кредитиране, а компаниите ще имат възможност да предоговорят падежиращи задължения при по-облекчени условия", каза Павлов.

Дългосрочен песимизъм

"Хубаво е, че инвестициите в основен капитал се увеличават за първи път от около три години насам", посочва Ангелов. Според него това е индикация, че може би свършват времената на нисък растеж. През последните няколко тримесечия имаше подобрения в брутно капиталонакопаване, т.е. инвестициите, като за третото вече има ръст от 1%. Според някои анализатори това едва ли се случва заради очакване за силен вътрешен пазар. По-скоро за активизиране на износа.

Ангелов вижда и други позитивни новини в статистическите данни. "Дългосрочните лихвени проценти по държавния дълг спаднаха значително през последните 2-3 месеца заради стабилната фискална политика и успешната емисия на еврооблигации", обясни икономистът. Това ще доведе и до увеличаване на ресурса за фирмите. Освен това, по думите на Ангелов, се очаква и увеличение на кредитния рейтинг на България. Това ще има ефект и върху икономическия растеж на България под формата на повече инвестиции и по-лесно финансиране.

Повечето икономисти обаче са далеч по-песимистично настроени. Като прогнозите им са, че възстановяването на икономиката дълго време ще е с темпове под потенциалния растеж от 4-4.5%. Кристофор Павлов посочва, че потенциалът няма да бъде достигнат поне в следващите три години, а заетостта ще се възстанови дори по-бавно.

"При добра външна среда България може да расте много бързо. Но има шанс влошаващата се външна среда да пропиее потенциалът на страната", казва Петър Андронов, главен изпълнителен директор на СИБанк.

Публикации за сивата икономика

[Вестник Труд](#)

✓ Фермери питат за онлайн връзка с данъчните

<http://www.trud.bg/Article.asp?ArticleId=1639122>

Фермерите настръхнаха заради неяснотата трябва ли да осигурят онлайн връзка с НАП на резервоарите си с гориво от Нова година.

Браншови организации са изпратили писмо до Националната агенция за приходите, в което питат дали резервоарите им с нафта за трактори се приравняват на ведомствени бензиностанции. Ако е така, те ще трябва да направят инвестиции за нивомери и фискални апарати.

"Искаме отговор на следния заплетен казус. Последните промени в Наредбата на Министерство на финансите изискват на резервоарите ни в стопанските дворове да инсталираме нивомери, които да следят горивото, а на бензиноколонките - фискални устройства с дистанционна връзка с НАП.

Проблемът е, че в нито един стопански двор няма бензиноколонки, а малки резервоари до 5 кубика. Крайно време е МФ да каже ясно дали това изискване важи за фермерите или не?", коментира пред "Труд" Радослав Христов, зам.-председател на Националната асоциация на зърнопроизводителите.

"Ако до Нова година трябва да се направят тези нововъведения, то по груби сметки една такава система ще струва между 15 000 и 18 000 лв., а за първа година държавата не предвиди никакви национални доплащания към евросубсидиите за ниви", допълват от асоциацията.

Наред с това, ако резервоарите за трактори започнат да се отчитат от данъчните като бензиностанции, съществува потенциален риск министерството на икономиката да настоява фермерите да ги регистрират като бензиностанции, а това означава нови и нови разходи, добави Радослав Христов.

От асоциацията добавиха, че финансовият министър Симеон Дянков е поел ангажимент в началото на 2012 г. да компенсират част от акциза, платен за нафтата за земеделски дейности, което не е изпълнено. За възстановяване на акциз бяха обещавани 70 млн. лв.

От НАП вчера не можах да кажат дали са получили писмото на фермерите. Оттам обаче са категорични, че ако цистерната с гориво има средство за измерване, независимо дали се ползва за продажба или за лични нужди, тя трябва да се върже онлайн с приходната агенция.

konkurent.bg

✓ КНСБ: Неплащането на осигуровки да се криминализира

<http://www.konkurent.bg/novini/21623/knsb-nepla6taneto-na-osigurovki-da-se-kriminalizira>

Работодатели, които не плащат редовно осигуровките на наетите от тях, да бъдат разследвани като криминални престъпници, предлага КНСБ. Това ще доведе до свиване на сивата икономика, заяви в Монтана председателят на синдиката Пламен Димитров. Законопроект за промени в Наказателния кодекс за въвеждането на понятието осигурителна измама по подобие на данъчната, която се преследва от закона, са изготвили от КНСБ. Документът е внесен в парламента и вече е в комисиите, допълни Димитров.

„Тази мярка, ако види бял свят, ще осигури между 100-150 000 000 лв. допълнителни приходи. Очакванията ни са реалистични, защото всички знаем върху какви заплати се плащат осигуровките в малките частни фирми. Оценките ни с финансовия министър се различават. Той счита, че за първата година тази мярка би осигурила между 30 и 50 000 000 лв., а едва при третата ще достигне до 150 000 000 лв. Въпреки това, считаме стъпката за добра, защото ще извади на светло големите тарикати и ще спре тяхната нелоялна конкуренция. Ще осигури и допълнителни пари за НОИ“, категоричен е Димитров.

Част от тези пари могат да бъдат за увеличаване минималното обезщетение при безработица. То не е променяно от 4 години и е 60 на сто от минималната заплата, но когато тя беше 220 лв., изчисляват експертите. За да получават безработните 60 на сто от 270 лв., са нужни допълнителни 35 000 000 лв. Втората мярка, която ще намали сивата икономика, според КНСБ е въвеждането на данъчното дознание. В митниците то е увеличило приходите с 15%, което е ясен знак, че работи.